

Tinče vstane, prime za obleke, težke so se mu zdele hlače, obuje jih pošlata v žepe . . .

Kakor bi bil prijel za kačo, tako hitro izmakne roki. Kaj je bilo? Nekaj mrzlega. Še enkrat počasi seže v žep in iz vsakega izvleče po enega raka.

Obuje si čevelj: zopet ga spreleti zona; tako ostro, tako nekaj mrzlega je bilo notri. Sezuje napolobuti čevelj, obrne ga navzdol in potrka in strese — rak se izvali iznjega.

Pobere jih spet, kar mu jih ni ušlo, in zaveže v košaro. Skoro malo jezen jih je tresel v mesto. No, pa prodal jih je dobro in zadovoljen se je vračal domov.

Po južini je pa pripovedoval družini, kako se mu je godilo z raki.

Kako so se mu smejali in privoščili strah! Mati so pa še dostavili: „Prav ti je, boš pa še trpinčil z raki ubogega psička in mačko! Sam sebi reci: Ali ga poznaš?“

Ferdinand Gregôrec.

Klemenovega Šimna zajček.

(Povest. Spisal Juraj Pangrac.)

(Dalje.)

IV. Zajček uide.

Kako dobro se je godilo zajčku, dokler mu ni obesil Šimen zvončka za vrat! Veselo je skakal in se spenjal po kurniku. Veselo je prisedal k travi, detelji, h korenčku, oj k sladkemu korenčku ter ga glodal in drobil, zadovoljno kimajoč z dolgimi uhlji, zadovoljno teptajoč s šapicami, zadovoljno zroč predse in v korenček, kakor bi hotel reči: „He-hej, tukaj je dobro biti!“

Veselo je torej živel zajček dotlej. Nič ni poznal strahu in tiste plašljivosti, ki je lastna vsemu zajčjemu rodu. Privadil se je Lisi, ki je tako rada mukala v hlevu. Samo odskočil je še, družega nič, kadar je zopet nenadoma zamukala. Privadil se je telička, ki je podrl tam v kotu zapah, priskakal h kurniku, ga ovohaval, lizal, grizel, nato pa, glasno mukajoč, poskočil prav norčavo kvišku ter stekel h kravi. Privadil se je petelinu, ki je prikorakal, če so bile duri odprte, z vso svojo družbo v hlev, poletel na rob jasli, ali pa — o groza! — nad zajčka na kurnik, ter zavihtel mogočno peruti pa glasno zakukurikal svoj kikiriki! — da je zajček preplašeno odskočil in butal v ta, v oni kot . . . A tudi petelinu so se privadili zajčevi vznemirljivi možgani, da se slednjič še zganil ni, kadar se je drl petelin nad njegovo glavo. — Privadil se je otrokom, tem porednim vaškim paglavcem, ki so venomer stegavali roke v kurnik, ga vlekli — uh! — za dolga uhlja, ga bezali — pa mu tudi prinašali korenčka, trave . . . Da, privadil se jim

je takó, da se mu je celo tožilo, če so ga le predolgo puščali samega. Uhlje je vselej nastavljal in prisluškal, kadar je zaslišal človeka govoriti pred hlevom, ugibajoč, bo li to glas onih, ki prihajajo k njemu... In če so se odprle duri, in je završala v hlev tolpa vaških nagajivcev, katerim so žarele oči veselja, da zopet vidijo dolgouhlježa, je tudi zajček-jetnik poskočil, se spel na kurnik in od veselja zaprskal, kakor da hoče s tem zaklicati svojim „prijateljčkom“: „Dobro došli! Dobro došli! Juhej, juhej!“ In — hop — hop! je zopet poskočil veselja. — Kadar so se pa odprle duri, in „prijateljčkov“ ni bilo, je zajček žalostno počenil tja v kot, povesil glavo ter popraskal s prednjo tačico po tleh, češ: Ni jih, ni jih, mojih prijateljčkov!...

Vsemu se je toraj že privadil zajček, dobro se mu je godilo v kurniku, zadovoljen je bil, zadovoljen, dà, srečen. — Vse te sreče ga je pa oropal lastni njegov gospodar — Klemenov Šimen sam, ko mu je obesil tisto nedeljo zvonec za vrat. — — —

Ko je začutil zajec zvonec za vratom, ga je nekaj čudno izpreletelo. To zvončkljanje, to nedolžno zvončkljanje ga je pripravilo v velik, grozen strah. Naenkrat je postal ves drugačen. Vzbudila se mu je ona velika plašljivost, ki je lastna vsemu zajčjemu rodu. Dotlej te plašljivosti ni poznal. Celo iz roke je jedel. Toda sedaj, kakor da se je prerodil, spoznal je naenkrat, čemu so zajcu hitre noge, čemu ti dolgi uhlji. Oh, Bog! Spalo je dotlej v zajcu to spoznanje, a ta zvonec, ta nesrečni zvonec ga je vzdramil, prebudil... In Klemenovega Šimna zajec je prišel do spoznanja, do bridkega spoznanja...

Odkar je imel zajček zvonec za vratom, je vedno žalostno čepel v kotu. Gobček je zakrival s šapicama, uhlja je pobešal, tiščal k tlom, da bi ne slišal zvončkljanja, pa ga je vendarle čul...

* * *

Nekoč je čepel zajček zopet v kotu in pobešal glavo, menda je dremal. — Duri v hlev so bile odprte. Pa mu zleti krvoželjna muha na uhelj, hoteč se zariti vánj in popiti pol kapljice zajčje krvi. — Zajček se vzdrami ter migne z glavo, da bi odgnal nadležnico, pa — o groza! — Na uho mu počí zopet tisto nesrečno zvončkljanje, ki ga je že vsega zmešalo...

Zajček se strese. Blazno poskoči kvišku, in čimbolj je zvončkljal zvonec, tem strastneje je butal on ob strop, ob stene svoje kletke. Kurnik se je zibal, vratca so se mu odpirala... In ko je za malo časa potem stopil Šimen v hlev, zajčka ni bilo več. — — —

V. Kje je moj zajček?

Šimnu je zaprlo sapo. Tôpo je zrl v prazni kurnik, ki je ležal precucnjen sredi hleva. Zaznati ni mogel, ni hotel, kar se je zgodilo.

„Kaj, ali jaz tako slabo vidim, da ne zagledam zajčka?“ je šepetal polglasno predse, težko sopeč in glas se mu je tresel. Postavil je kurnik na prejšnje mesto in zopet tópo, brez misli gledal nekaj trenutkov vanj, kakor da mu bodo zdajzdaj padle mreže z oči, in bo spregledal in zagledal, zagledal — ah! — zajčka v kurniku. Toda, dasi je stal kurnik zopet na pravem mestu, zajčka le niso zagledale Šimnove temne oči . . . Preišče vse kote v hlevu, zajčka le ni. Postoji in posluša, morda ga kje zasliši njegovo uho, morda zajček vendar-le odkod priskače. — Nič! . . . Še enkrat prevrne kurnik, preišče vse kote v hlevu, premeče in razbrka nastiljo — nič! Zajčka ni! . . . Steče vun, morda se pase na trati za hišo, morda se je celo skrtil ta porednež uhljati in čepi kje na kakem skritem prostorčku? — Nič, tudi zunaj ga ni bilo! — Steče na vas, morda so mu ga odnesli vaški otroci, oh ti nagajivi vaški otroci, in se zdaj igrajo ž njim, nudeč mu detelje, korenčka, kruha . . . „Kje je moj zajček, kje je moj zajček?“ poprašuje žalostno Šimen na vasi. —

Otroci se prestrašeno spogledajo. „Kje je naš zajček, kje je naš zajček?“ ponavljajo vsi iz sebe, a pravega odgovora ni vedel nihče.

— „V hlevu bo, v hlevu!“ —

„V hlevu ga ni!“

— „V kurniku, v kurniku!“ —

„V kurniku ga tudi ni!“

— „V kurniku ga tudi ni!“ ponovijo žalostno otroci, majajoč z glavami, sklepajoč roke.

„Dajte mi nazaj, dajte mi nazaj, mojega zajčka!“ zaihti zdajci Šimen. — „Dajte mu nazaj, dajte mu nazaj, našega zajčka!“ zaihté tudi otroci in gredó vsi potrti z obupanim Šimnom doli po vasi, kličoč proseče: „Dajte mu nazaj, dajte mu nazaj, našega zajčka!“ — A zajčka ni bilo; le tužno so odmevali njih žalostni klici, njih obupne prošnje, in zadevali ob njih srca . . .

„Daj mi nazaj, daj mi nazaj, ti Groga kovačev, mojega zajčka!“ je zaprosil Šimen pred kovačevo hišo. „Daj mu nazaj, daj mu nazaj, ti Groga kovačev, našega zajčka!“ so proseče ponovili otroci. Groga kovačev pa se jim je posmejal: „Vi ste ga imeli, vi ste ga izgubili, vi ga iščite, hi-hi-hi-hi! — Kovačevega Grogo ste vun vrgli, zdaj pa imate, hi-hi-hi-hi!“

Šimna pretrese ta pikri zasmeh. „Groga ima zajčka!“ mu je nekaj reklo in mu pretreslo mozeg in kosti. „Kdo ima zajčka?“ prasha skoro jokaje in gleda v Grogo, kakor da bi hotel reči: „Daj mi nazaj, daj mi nazaj, ti Groga kovačev, mojega zajčka!“ . . .

„Kdo ima zajčka?“ — „Nas nobeden ne!“ odgovoré otroci in pogledajo Grogo. Ta je molčal in se jim posmehoval. „Groga, ti ga imaš!“ zavpijejo. Njih pogledi pa so klicali glasno, proseče: „Groga, daj nam nazaj zajčka! Groga, daj nam nazaj zajčka!“

Šimen stopi pred Grogo in reče: „Groga, ti si ga odnesel, Groga, ti ga imaš! — Daj mi nazaj, daj mi nazaj mojega zajčka!“

Groga je zaškrtal z zobmi, stisnil pesti in poskočil. „Jaz vam bom že pokazal!“ je zavpil divje in butnil v Šimna, da se je prevrnil vznak, kakor je bil dolg in širok, v mehko travo. — Tedaj se je pa pokazal na pragu stari kovač. Srdito so gledale njegove oči. „Groga!“ je zavpil razjarjeno in vzdignil težko roko.

Groga se je, zaslišavši očetov glas, umiril namah. Kakor jagnje je stopil pred očeta: „Oče, le kaznujte me“, je rekel, „pa onega-le Klemenovega Šimna tudi“, je rekel. „Lejte, to človeče mi gre reči“, je rekel, „da imam jaz njegovega zajca!“

Stari kovač pogleda nekam žalostno predse. Grogji migne v kovačnico, sam pa gre k Šimnu, ga prime za lase in reče: „Glej moje roke, ti Šimen Klemenov, glej jih, ki si kruha sit in neveš, kaj se pravi lakoto trpeti. Glej jih, trde so in žuljave in od oglja in železa ožgane! Glej, te roke, ki delajo neumorno, silno, kakor da bi strupene gade pobijale, — in vendar ne zaslužijo, da bi dejal, siti bomo! Nak, ne zaslužijo! Ali vendar — poštene so, Šimen, poštene, kakor zlata tehtnica. In tak je tudi naš Groga in mora biti tak; razumeš ti, Šimen Klemenov, ki si kruha sit, kakor ni naš Groga?“

Tako je govoril stari, resni in nekam žalostni kovač ter zlasal Šimna, da je cvilil in javkal, nato pa rekel, tako je rekel: „Oh, boter kovačev, le dajte me, le dajte me! Samo zajčka mi naj dá nazaj Groga, samo zajčka mi naj dá nazaj!“ In vsi otroci so zdajci zavpili: „Oh, boter kovačev, dajte, recite, naj nam dá Groga zajčka nazaj, naj ga nam nazaj dá!“

„G-hm, g-hm!“ je zakašljajl takrat stari kovač, izpustil Šimna iz trdih rok, ter se ozrl po otrocih, ki so venomer vpili proseče: „Oh, boter kovačev, dajte nam zajčka nazaj, dajte nam zajčka nazaj!“ „G-hm!“ je zakašljajl, se popraskal za ušesi, pa rekel resno: „Vi vsi, ki ste tukaj, pojdite domov in iščite zajčka; in kadar ga najdete, pridite, pritecite mi povedat. Tudi jaz bom iskal zajčka. Gorje, če ga najdem na domu starega kovača! Jezo svojega očeta bo izkusil Groga! Moje stare noge pa so bodo podvzvale h Klemenovim, in imeli boste zopet zajčka. Zdaj pa le pojdite, zdaj pa le pojdite in iščite zajčka!“

Po teh besedah je zopet zakašljajl stari kovač in se popraskal za ušesi, nepremično zroč predse. Težke misli so mu rojile po glavi. Otroci so se pa razkropili po vasi, da bi našli zajčka. Pa zajčka niso našli, in ni ga jim prinesel stari kovač. „Zajčka ni!“ je zajavkal žalostno Šimen. „Zajčka ni!“ so zajavkali za njim žalostno otroci . . .

* * *

Klemenovega Šimna zajček se je v drznih skokih podil v tem času preko njiv, travnikov . . . Ni se utegnil čuditi, da je postal zanj svet nenkrat tako velik. Neznosno zvončevo zvončkljanje ga je nalik hudobnemu duhu drvilo dalje, dalje . . .

VI. Strah.

Od gošče za brdom naprej se je razprostiral velik bukov les, last Zabukovčanov, kmetov iz sosednje vasi. Tam je še vedno kuhal kope slepi Jurij — na desno oko namreč ni videl, zato ga je staro in mlado klicalo za slepega Jurija. Ta Jurij je torej kuhal kope, eden Zabukovčanov mu je pomagal; pravzaprav ta ni imel družega opravka, kakor da je nosil iz vasi turšično moko in zabelo oglarju, narejal pred njegovo bajto ogenj in cmaril polento, ki je šla že od mladih let Juriju najbolj v slast, ostali čas je pa porabil po svoje.

Tistikrat so poslali oglarju za pomoč Dondarjevega Jaka, ki je itak najrajši stikal po šumah, iskajoč, kakor je sam pravil, srobotja, gob in čmrļjev v mahovju. Čuditi se je, da se ni bal gozdne samote ta Dondarjev Jaka; kajti bil je sila plašljiv in lahkoveren.

Tisto jutro, ko je izginil Klemenovemu Šimnu zajček iz hleva, je ravno nesel Jaka pet bokalov moke in dva stara funta slanine k oglenici. Ob tisti debeli bukvi, odkoder se zagledajo kope in oglarjeva bajta, postoji in zavpije: „Ho — hop! —“

„Jô — jô!“ se mu oglasi od bajte oglar. In vedela sta oba: oglar, da prihaja Jaka, in Jaka, da je ondi že slepi Jurij.

Zdajci zašumi nekaj v gozdu. Hkrati počí neko čudno zvončkļanje Jurijevemu pomočniku na uho.

Jaka se zazre. Groza, kaj zagledajo njegove oči! . . . Kakor bi samega peklenščka videl, se strese po vsem životu, noge se mu zašibé, in prebledí kakor zid. „Jet, jet, jet!“ zavpije ves preplašen, družega ne more. Zatisne oči, se prekriža, nato pa zbeži doli k oglarjevi koči. Ni se menil za vejevje, ki ga je opletalo po obrazu, in mu jemalo klobuk in moko in slanino; ni čutil ostrega trnja, ki mu je trgalo obleko raz telo ter ga neusmiljeno zbadalo do krvi; le bežal je, bežal, kakor da bi ga veter nesel, in se prekrižaval in stokal in molil vsevprek. Pred kočó pa pade kar zviška na tla, kričeč, kolikor je še mogel: „Jurij, pomagaj, Jurij, pomagaj!“

Jurij je vzel ogorek ter si prižgal tobak. „Ima pa spet svoje muhe ta nepridiprav Dondarjev“, je menil ter stopil k Jaki. Ko pa vidi ležati fanta na tleh brez klobuka, moke . . . in vsega razpraskanega, se mu skoro zasmili.

„Kaj pa je bilo, kaj, Jaka?“ vpraša. Ali Jaka je le kobacal pred bajto in vpil hripavo: „Jurij, pomagaj! Jurij, pomagaj!“ — družega ni spravil iz ust. — „Aha!“ je rekel tedaj slepi Jurij, „druge si hotel nagnati, so te pa, so pa drugi tebe!“ Nato ga vzdigne in potisne na štor.

(Konec prihodnjič.)

